

**ASKOMITSETLARNING UMUMIY TAVSIFI AHAMIYATI, VA
VAKILLARI**

Abduqahhorova Saidaxon Azizbek qizi

ADPI tabiiy fanlar fakulteti biologiya ta'lim yo'nalishi talabasi

Ilmiy rahbar: Tojiboyev Murodali Umaraliyevich

Annotatsiya: *Ushbu tezisdagi askomitsetlarning umumiy tavsifi, ahamiyati, tarqalish va vakillari haqida ma'lumot berilgan.*

Аннотация: *Этот тезис содержит общее описание, важность, распространение и представителей аскомицетов*

Annotation: *this thesis provides information about the general description, significance, and representatives of ascomycetes*

Kalit so'zlar: *ascomycetes, gaplofaza mitselliya, zamburug', carpoasci.*

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *аскомицеты, гаплофаза, мицелий, замбуруги, карпоаски*

Key words: *ascomycetes, haplophase, mycelium, fungus, carpoasci*

Askomitsetsimonlar, xaltachali zamburug'lar(Ascomycetes)- maxsus xaltachalarda rivojlanib yetiladigan sporalar orqali ko'payuvchi zamburug'lar sinfi. 42000 dan ortiq turi bor. Ba'zi turlari jinssiz yo'l bilan turli kondial sporalar hosil qiladi. Zamburug'lar mitselliysi bir yadro (gaplofaza) hujayrali va xaltachali hosil qiluvchi qo'sh yadro (diplofaza)hujayrali giflardan iborat. Askomitsetlarning eng soda tuzilgan vakillarida haltacha bevosita zigotadan yetiladi; bunda giflarning ikki hujayrasi va hujayra yadrolari o'zaro qo'shilib, zigota hosil qiladi, zigota esa o'z navbatida xaltachalarga aylanadi. Ayni vaqtda kopulatsiya tufayli yuzaga kelgan zigota yadrosi reduksiya yo'li bilan birin -ketin bo'lina boshlaydi. Shu tariqa ikki yoki uch bo'linishdan so'ng, to'rtta yoki sakkizta gaploid yadrolar,

ularning yonida esa shu yadrolar soniga teng keladigan asko- sporalar hosil bo`ladi. Bunda zigotalar bitta xaltachada yetiladi. Askomitsetlar asosan tana tuzilishiga va qisman xaltacha shakliga mos holda bo`linadi. Ular yalang`och xaltachalilar, ya`ni tuban askomitsetlar(Gymnoasci), mevaxaltachalilar (carpoasci) va lokuloaskomitsetlar (loculoasci) deb ataluvchi uchta kenja sinfga va bir nechta oilalarga bo`linadi. Lishayniklar tanasidagi barcha zamburug`lar askomitsetlar ga kiradi. Koloniya davrida ko`pchilik askomitsetlar o`simlik, hayvonlarda parazitlik qiladi, selluloza va har hil sanoat mahsulotlarini yemirib, zarar keltiradi. Mikrobiologiya sanoatida esa fermentlar, antibiotiklar va boshqa mahdulotlar olishda foydalaniladi.

Xulosa: askomitsetlarning ba`zi turlari xo`jalik ekinlariga parazitlik qilib, shudring, oidium, parsha kabi kasalliklarni keltirib chiqaradi. Lekin ularning ba`zi turlaridan esa antibiotiklar, vitaminlar, fermentlar, alkaloidlar va spirtlar olinadi. Biologiya va genetika sohasida ilmiy-tadqiqotlqr olib borishda obekt sifatida ishtirok etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro`yhati:

- 1.S.S Sahobiddinov ”O`simliklar sistematikasi ‘’Toshkent -1996-yil
2. ‘’Askomitsetsimonlar’’ O`zME. Birinchi jild Toshkent, 2000-yil
3. O`zbekiston Ensiklopediyasi (2000-2005)
4. Rahmanzhanovna T. G. SOCIO-PSYCHOLOGICAL FEATURES OF CONFLICT SITUATIONS IN THE TEACHING STAFF //World Bulletin of Social Sciences. – 2024. – T. 31. – C. 30-32.
5. Tojiboyeva G. R. Development of the skill of calligraphic writing as a professional competence in a future primary school teacher //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 10. – №. 12. – C. 830-835.
6. Таджибаева Г. Р. ПРИЧИНЫ И ПУТИ РАЗРЕШЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КОНФЛИКТОВ В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ //ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ. – 2021. – Т. 4. – №. 3.